

Suomen vahvimmin suojellut geenit

Joskus voidaan useampia maankäyttömuotoja yhdistää samalle alueelle; eteläsuomalaisten koivujen perimän turva löytyy nykyisin Hämeenlinnasta Panssariprikaatin harjoitusalueelta.

TEKSTI: Leena Yrjänä | KUVA: Eero Pitkäsalo

Puolustusvoimien ja geenivarojen suojelun rinnakkaiselo

Metsäntutkimuslaitos vastaa metsäpuiden geenivarojen suojelusta Suomessa. Tarkoitusta varten on perustettu geenireservimetsiä Hangosta Inariin, mutta geenivarojen suojeluun soveltuvien alueiden löytäminen ei ole aina helppoa. Alueen tulee olla suuri (100 ha) ja suojeltavan puulajin metsiköiden pitää olla paikallista alkuperää sekä mielellään koostua useamman eri ikäluokan puustoista. Varsinkin koivun osalta nämä edellytykset täyttävien alueiden löytäminen on vaikeaa. Kaskikoivikot on jo aikaa sitten viljelty kuuselle ja viljelty koivikot mutkistavat laajojen luontaisten koivikoiden löytämistä.

Metsähallituksen välityksellä puolustusvoimien edustajat ja geenivarojen suojelijat sopivat viime vuonna Panssariprikaatin harjoitusalueen käytöstä raudus- ja hieskoivun geenivarojen suojeluun. Puolustusvoimien harjoitustoiminta Hämeenlinnan Hätilässä on säilyttänyt alueen puuston sopivana koivun geenivarojen suojeluun, sillä am-

muntojen aiheuttamaa maastopalojen vaaraa on hallittu suosimalla lehtipuustoa.

Puolustusvoimien kannalta on tärkeää, että harjoitusalueen metsä pysyy metsänä ja estää harjoitusaikaisen melun kantautumista ympäröiville alueille. Metsäpuiden geenivarojen suojelussa puustoa on voitava uudistaa. Puita ei museoida, vaan jokaisen puusukupolven perimä on osa lajin jatkuvaa sopeutumista ympäröiviin olosuhteisiin. Hätilässä koivikot ovat vielä nuoria, mutta aikanaan uudistamisissa meluntorjunta otetaan huomioon siten, että metsää uudistetaan vähitellen, pieniä uudistusaloja käyttäen. Koivun uudistusaloilla kovin yleinen hirvi- ja kaurisongelma tuskin aiheuttaa päänvaivaa alueella, jossa harjoitusammuntoja järjestetään tavan takaa. Tältä kannalta katsottuna panssarivaunujen ja koivun geenien rauhanomainen rinnakkaiselo ei ole edes kovin toivottavaa, mitä enemmän räiskettä sen parempi!

Puolustusvoimien harjoituskäytössä on useita harjoitusalueita eri puolilla Suomea, pääosin Metsähallituksen mailla. Harjoituskäyttö poikkeaa muusta maankäytöstä ja joissakin tapauksissa näillä alueilla on säilynyt sellaisia elinympäristöjä, jotka ovat muualta Suomesta kadonneet. Harjoitusalueiden liikkumisrajoitukset vähentävät kävijäpainetta ja maaston kulumista, mutta toisaalta joillakin alueilla harjoitustoiminta on estänyt alueiden umpeenkasvua ja ylläpitänyt uhanalaisten lajien vaatimia elinympäristöjä ja luonut nykyisin harvinaisia kuloalueita. Esim. Säkylänharjun harjusinisipiiesiintymä on säilynyt, koska armeijan kovan panssarivaunujen vuoksi maasto pysyy riittävän avoimena ja paahteisena. Harjoitusalueet ovat elintärkeitä puolustusvoimien toiminnalle, mutta alueilla on myös muuta käyttöä; puuntuotantoa, geenivarojen ja elinympäristöjen suojelua – todellista valtion maanomaisuuden monikäyttöä.